

VÁSÁRLÁS TUDATOSAN

SZKA208_41

Készítette: Neumayer Éva

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIA

8. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Előkészítés, gyűjtőmunka (a foglalkozást megelőző tanóra végén)					
A	A tanulók három csoportot alkotva, az alábbi feladatot kapják a foglalkozást megelőző tanórán: gyűjtsenek olyan hulladékokat, amelyek 1. újrahasznosíthatók az iskolában vagy a háztartásban, 2. visszaválthatók, 3. a hulladékgyűjtőkbe dobjuk őket.	A kíváncsiság és a figyelem felkeltése Rendszerezőképesség	Csoportmunka – hulladékok gyűjtése		
B	A diákok azt a feladatot kapják, hogy a következő órára hozzanak magukkal két-háromféle hulladékot, vagy egy-egy bevásárlás után keletkező, eldobható, de tisztára mosott csomagolóanyagot.	A kíváncsiság és a figyelem felkeltése Rendszerezőképesség	Egyéni munka – csomagolóanyagok gyűjtése		
C	A diákok nem végeznek előzetes gyűjtőmunkát.				
I/b Diavetítés					
A B C	A tanár levetíti a modulhoz tartozó diaképeket, amelyek arra hívják fel a figyelmet, hogy vásárláskor mindig rengeteg csomagolóanyagot is megveszünk, ami aztán táplálja a szeméthegeket. Az osztály arról beszélget, hogy hol mennyi csomagolóanyag kerül a háztartásba. 10 perc	Figyelemfelkeltés és motiválás, a személyes tapasztalatok megosztása Befogadás Szóbeli kommunikáció	Frontális munka – Szemléltetés és irányított beszélgetés		P1 (Kivetíthető képek)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/c Hulladékválogatás					
A	<p>A tanulók három kupacba rakják a három csoportban gyűjtött hulladékokat. A kupacok elnevezései: újrahasznosítható, visszaváltható, hulladékgyűjtőbe tehető. Közösen megvizsgálják, hogy minden hulladék jó csoportba került-e. Amelyik esetleg nem jó helyen van, azt áteszik a megfelelő halomba.</p> <p>Ezután a diákok párokat alkotnak, és külön is megvizsgálják a harmadik kupacban lévő hulladékokat. A D1 feladatlap segítségével eldöntik, hogy melyik hulladékot milyen gyűjtőbe tennék. Azt is megjelölik a feladatlapon, hogy az adott szelektív hulladékgyűjtési forma létezik-e az ő lakóövezetükben.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A hulladékkezelés tudatosságának növelése</p> <p>Rendszerezőképesség Környezettudatos magatartás Együttműködés</p>	<p>Frontális munka – csoportosítás</p> <p>Páros munka – osztályozás</p>	D1 (Feladatlap)	
B	<p>A diákok kiteszik egy jól körüljárható helyre a hozott hulladékokat, majd típusonként halmokba rendezik őket. Minden halom egy-egy számot kap.</p> <p>A tanulók ezután párosával töltik ki a D1 feladatlapot. Azt kell eldönteniük, hogy milyen gyűjtőhelyre vinnék az egyes hulladékfajtákat.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A hulladékkezelés tudatosságának növelése</p> <p>Rendszerezőképesség Környezettudatos magatartás Együttműködés</p>	<p>Frontális munka – csoportosítás</p> <p>Páros munka – osztályozás</p>	D1 (Feladatlap)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A diákok párokat alkotnak, és kis kártyákat (D2) kapnak, amelyekre különböző fajta hulladékok nevei vannak felírva. Az a feladatuk, hogy a D1 feladatlap segítségével döntsék el, melyik hulladékot milyen gyűjtőhelyre vinnék. Elég, ha csak a hulladékok sorszámát írják le a feladatlapra. 10 perc	A hulladékkezelés tudatosságának növelése Rendszerezőképesség Környezettudatos magatartás	Páros munka – osztályozás	D1 (Feladatlap) D2 (Hulladék-kártyák)	
I/d A válogatás ellenőrzése					
A B C	A tanulók tanári irányítással közösen ellenőrzik, hogy minden hulladék jó helyre került-e. Ennek eldöntésében a P2 segédletre lehet támaszkodni. Bizonyos hulladékok két helyen is megjelenhetnek (pl. a használt baba állapotától függően még továbbajándékozható, vagy a vegyes hulladékba kerül). Ha valamilyen hulladékot nem sikerült besorolni a megadott kategóriákba, a táblázat új sorokkal egészíthető ki. 10 perc	Visszajelzés nyújtása a tanulóknak Önellenzési képesség	Frontális munka – megbeszélés		P2 (Megoldó kulcs)
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a A hulladékok hatása és saját felelősségünk					
A	A tanulók 3-4 fős csoportokban oldják meg a totót (D3). A totó célja elsősorban a figyelemfelkeltés, hiszen a kérdések egy részére semmiképp sem tudhatják a helyes választ. 10 perc	Figyelemfelkeltés Közös gondolkodás Együttműködés	Csoportmunka – problémamegoldás	D3 (Totó)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B C	A tanulók a tanár irányításával a következő kérdésekről beszélgetnek: Hogyan lehet csökkenteni a hulladék mennyiségét? Miért fontos ez? Hogyan tudjuk vásárlásainkkal befolyásolni a keletkező hulladék mennyiségét? 10 perc	Figyelemfelkeltés és tudatosítás Felelősségérzet	Frontális munka – megbeszélés		
II/b Feladat kiadása a következő tanórára					
A	A tanulók négy csoportot alkotnak. A feladatuk az lesz, hogy a következő óráig menjenek el egy boltba, és a D4 feladatlapon szereplő szempontok szerint elemezzék az ott található árukat. A négy csoport négy különféle árutípust forgalmazó boltot látogat meg. Az egyik élelmiszereket, a másik írószert és papírárut, a harmadik számítástechnikai és híradástechnikai cikkeket, a negyedik pedig illatszereket és háztartási cikkeket forgalmazó boltban fog felmérést végezni. 5 perc	Közvetlen tapasztalatok szerzése a lakóhelyen Együttműködés Rendszerezőképesség Szervezőképesség	Frontális munka – tanári közlés Csoportmunka – önálló kutatás és adatrögzítés	D4 (Feladatlap)	
B	Az előző feladatot egyénileg oldják meg a tanulók úgy, hogy szabadon választhatják meg, melyik árucsoporttal kívánnak foglalkozni. 5 perc	Közvetlen tapasztalatok szerzése a lakóhelyen Rendszerezőképesség	Egyéni munka – kutatás, adatrögzítés	D4 (Feladatlap)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A tanulók feladata az lesz a következő óráig, hogy párosával riportot készítsenek a kiválasztott boltokban két-két emberrel arról, hogy milyen szempontokat követnek, amikor vásárolnak. Annak érdekében, hogy minél több információval lehessen majd dolgozni, a feladat kiadásakor érdemes előre rögzíteni, hogy melyik pár milyen típusú boltot fog felkeresni. Az is fontos, hogy megkérdezendő két ember lehetőleg különbözzön egymástól. 5 perc	Közvetlen tapasztalatok szerzése a lakóhelyen Kommunikációs és rendszerezőképesség	Páros munka – riportkészítés	D5 (Interjú-vezérfonal)	
II/c A kutatómunka eredményeinek feldolgozása					
A	A csoportok bemutatják kutató munkájuk eredményét. Az osztály környezetvédelmi nézőpontú következtetéseket von le az adatokból az egyes árucsoportok csomagolására és forgalmazására vonatkozóan. 15 perc	A környezeti tudatosság erősítése Kifejezőképesség Felelősségérzet	Frontális munka – csoportbeszámoló és megbeszélés	A kitöltött D4 információ lapok	
B	Árutípusonként haladva, a tanulók megosztják egymással az önálló kutatás során szerzett tapasztalataikat. Az első megszólaló részletesen beszámol, a többiek viszont már csak kiegészítik őt. Az osztály környezetvédelmi nézőpontú következtetéseket von le a hallottakból az egyes árucsoportok csomagolására és forgalmazására vonatkozóan. 20 perc	A környezeti tudatosság erősítése Kifejezőképesség Felelősségérzet	Frontális munka – csoportbeszámoló és megbeszélés	A kitöltött D4 információ lapok	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A párok 1-1 percben összefoglalják az általuk készített riportok tanulságait, kitérve a megkérdezett két ember magatartása közti különbségre is. A beszámolók után az osztály környezetvédelmi nézőpontú következtetéseket von le a hallottakból. 20 perc	Az időérzék fejlesztése A környezeti tudatosság erősítése Kifejezőképesség Felelősségérzet	Egyéni beszámolók Frontális munka – megbeszélés	A kitöltött D5 kérdőívek	
II/d A totó ellenőrzése					
A	A tanár kiosztja az előző órán írt, és kijavított totókat. A tanulók közösen megbeszélik a helyes válaszokat. 10 perc	Visszajelzések adása a tanulóknak	Frontális munka – megbeszélés	D3 (Totó)	P3 (A totó megoldó kulcsa)
B C	Nincs.				
II/e Tabujáték					
A	Nincs.				
B C	A tanulók négy csoportot alakítanak. Minden csoport kap egy csomag Tabukártyát (D6). Ha nem ismernék a játék szabályait, a tanár ismerteti azt. A csoportok negyedóráig játszhatnak. 15 perc	A környezeti tudatosság erősítése Nyelvi kreativitás	Csoportmunka – játék	D6 (36 db tabukártya)	P4 (Játékszabály)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Tanulságok levonása (1)					
A	A tanulók négy csoportot alkotnak. A feladatuk az, hogy a foglalkozás tapasztalatai alapján összegyűjtsék azokat a szempontokat, amiket a környezet és az egészségük védelme érdekében célszerű figyelembe venniük vásárlásaik során. 10 perc	A környezeti tudatosság erősítése Felelősségvállalás Összefüggéslátás	Csoportos munka – gondolatok rendszerezése		
B C	Az osztály tanulói közösen összegyűjtik, hogy milyen szempontokra érdemes odafigyelniük a vásárlások során a környezetük és saját egészségük védelme érdekében. 10 perc	A környezeti tudatosság erősítése Felelősségvállalás Összefüggéslátás	Frontális munka – megbeszélés		
III/b Tanulságok levonása (2)					
A	A csoportok szóvivői ismertetik munkájuk eredményét a többiekkel, akik kiegészítő gondolatokat fűzhetnek a hallottakhoz. 10 perc	A környezeti tudatosság erősítése Felelősségvállalás	Frontális munka – csoportbeszámoló és megbeszélés		
B C	Nincs.				

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Kivetíthető képek (külön mappában)

- 01 – A „vásárló” 1. (<http://www.humusz.hu/kepgaleria/fogyasztaszunet/p002474.jpg>)
- 02 – A „vásárló” 2. (http://www.adbusters.org/campaign_blogs/images/stories/bnd/spaceball.jpg)
- 03 – Homo consumus (<http://www.humusz.hu/>)
- 04 – „Ne vásárolj semmit!” nap 1. (<http://www.lehetmasavilag.hu/images/kepek/nevasaroljnap2003/DSC00406.JPG>)
- 05 – „Ne vásárolj semmit!” nap 2. (<http://www.humusz.hu/kepgaleria/fogyasztaszunet/p002480.jpg>)
- 06 – „Ne vásárolj semmit!” nap 3. (http://www.adbusters.org/campaign_blogs/images/stories/bnd/code_pink.jpg)
- 07 – „Ne vásárolj semmit!” nap 4. – <http://www.fiksradio.hu/musorajanlo/pic/206.jpg>

A gyűjtemény természetesen saját gyűjtési képekkel is kiegészíthető.

P2 Megoldó kulcs a D1 feladatlaphoz

Melyik hulladékot hova tennéd? – megoldások

Hulladékgyűjtő típusa	Hulladék száma
Fémhulladék gyűjtő	2, 17, 18
Papírgyűjtő	10, 14, 20, 24
Használtolaj gyűjtő kocsi	7
PET-palack gyűjtő	8, 17
Komposzt	1, 19, 22, 24
Elemgyűjtő	12, 21
Üveggyűjtő	9, 23
Vegyes szemét	4, 13, 16
Gyógyszertár	5
Bizonyos elektronikai cégek	6, 15
Üveg visszaváltó	3
Újra felhasználnám/elajándékoz- nám	11, 13, 16, 20

P3 Megoldó kulcs a D3 feladatlaphoz (Totó)

1. Átlagosan a háztartási hulladék hanyadrésze a csomagolóanyag?
 - a) fele
 - b) harmada
 - c) kétharmada
2. A háztartási hulladék hány százalékából lehetne komposztot készíteni?
 - a) 50
 - b) 30
 - c) 10
3. Mi nem kerülhet a komposztba?
 - a) zöldségmaradék
 - b) kávézacc
 - c) műanyag zacskó
4. Mennyi idő alatt bomlik le egy műanyag tasak?
 - a) 200 év
 - b) 100 év
 - c) 50 év
5. Mennyi idő alatt bomlik le az üveg, ha a szeméttelre kerül (és nem váltjuk vissza, illetve nem kerül újra az üveggyártásba)?
 - a) 200 év
 - b) 1000 év
 - c) 4000 év
6. Mit szabad a lefolyóba önteni?
 - a) étolajat
 - b) gyógyszert
 - c) ecetet
7. Általában hányszor használják fel a visszaváltható üveget?
 - a) 10-15 alkalommal
 - b) 400-500 alkalommal
 - c) 40-60 alkalommal
8. Hányszor lehet újratölteni a tölthető elemet (akkumulátort)?
 - a) 100-szor
 - b) 1000-szer
 - c) 500-szor
9. Milyen kémhatású a kóla?
 - a) nagyon savas (mint a gyomorsav, vagy viszonylag erős sósav)
 - b) semleges (mint a tej)
 - c) lúgos (mint a mosószerek)
10. Mit jelent az „egyutas” csomagolás kifejezés?
 - a) A MÁV utasai használják
 - b) Csak egyszer lehet felhasználni, utána a szemétbe kerül
 - c) Csak egyszer szállítják

11. Átlagosan hányféle élelmiszer közül választhatunk egy bevásárlóközpontban?

- a) 40 ezer
- b) 5 ezer
- c) 200 ezer

12. Mennyi hulladék keletkezik Magyarországon évente?

- a) 50 ezer tonna
- b) 114 millió tonna
- c) 720 ezer tonna

13. A háztartásokban használt elemek átlagosan hány százalékát gyűjtik össze újrahasznosításra Európában?

- a) 10-20
- b) 30-40
- c) 50-60

EU: 160 000 tonnából 17% (27 200 tonna)

13+1. Mennyi energiát takaríthatnánk meg, ha az Európai Unióban elhasznált összes alumínium dobozt visszagyűjtenénk, és újra felhasználnánk?

- a) amennyit egy sütő használ egy hónap alatt (ha folyamatosan sütnék vele)
- b) amennyit egy autó használ, miközben 675 000-szer megkerüli a Földet
- c) amennyit egy rakéta használ, miközben kétszer megkerüli a Földet

P4 A tabu játék szabálya

A TABU – A tiltott szavak játéka című (Hasbro) közforgalomban lévő társasjáték szabályait érdemes használni, jelentősen leegyszerűsítve azt. Hiszen itt nem igazi versenyjátékról van szó, és a rendelkezésre álló idő is jóval rövidebb.